అయినవాళ్ళు

పి.వి.బి. శ్రీరామమూర్తి

పెట్టుకున్న పి. ఎఫ్. లోన్‌కి కారణం సరియైనది కాదంటూ గ్రాంటుచెయ్యకుండా పై ఆఫీసు వాళ్లు త్రిప్పికొట్టేసరికి రామచంద్రం ముఖం పాలిపోయింది కొంతసేపు తరువాత పూర్తిగా నల్లబడిపోయింది. వేసవి సెలవలకి అలా తిరిగి రావాలనుకున్న తన పథకం తావకారిపోయింది బండెడు సంతోషంతో జనవరి నుంచి మే నెల కోసం ఎదురుచూస్తున్న జానకికీ విషయం తెలిస్తే బాధపడుతుంది. పరుగెడుతున్న గుర్రానికి కాళ్లు తెగకోసినట్లవుతుంది. పై ఆఫీసు వాళ్లమీద రామచంద్రానికి పీకమొయ్యా కోపం వచ్చేసింది. ''వెధవలు. మా డబ్బు మాకివ్వ ఇయ్యటానికింత పొగరా ?... వీళ్ల బాబుగారి సొమ్ములాగ ఎంత తిప్పుతారు ?... కుక్కని తిప్పినట్లు.'' లోపల అనుకోబోయి పైకే అన్నాడు గట్టిగా. స్టాఫ్ రూంలో ఏవో పేపర్లు దిద్దుకుంటున్న శర్మ, ''ఏమిటోయ్! ఏవయింది ?'' అన్నాడు. విషయం వివరించాడు రామచంద్రం. ''నే చెప్పలా ? వాళ్లకో పదో పరకో పడేయందే పని కాదనీ !'' కళ్లజోడు తీసి పాడుం గట్టిగా పీల్చి అన్నాడు శర్మ. ఆ మాటకి శర్మమీద విరుచుకుపడబోయిన రామచంద్రం విరుచుకుపడలేదు. శర్మకి పై ఆఫీసు వాళ్లతో బాగా పరిచయం ఉంది. అందునుంచి తనద్వారా కాకుండా ఏ పనీ జరగనివ్వడని స్టాఫులో అందరూ అంటారు. వస్తున్న కోపాన్నీ, దుఃఖాన్నీ దిగమింగుకొని, ''మరయితే ఇప్పుడవుతుందా ? ఆ పదో, పరకో వాడి ముఖాన కొడితే.'' ఆశతో అన్నాడు.

''ప్రయత్నించాలి !'' మళ్లీ తన పనిలో మునిగిపోతూ అన్నాడు శర్మ. శర్మతో తనకు ఏడేళ్ల పరిచయం. శర్మని టీచరు పోస్టులో ఉంచారుకాని... నిజానికతను క్లర్కు పోస్టులో ఉండాల్సినవాడు. ఇంకా చెప్పాలంటే ఏ తాలూకాఫీసులోనో ఉండాల్సినవాడు అందునుంచి ఆఫీసు విషయాలన్నీ తనే స్వయంగా చూస్తుంటాడు కాని — ఏ పనీ పేచీలేకుండా చెయ్యటం అతని కలవాటులేదు అయితే ఒక విషయం మాత్రం చెప్పుకోవాలి. తక్కిన కొంతమందిలాకాకుండా డబ్బు తిన్నా పని చేస్తాడు చేయిస్తాడు అందుకే శర్మని పరోక్షంలో తిట్టినా, ప్రత్యక్షంగా ఏమీ అనలేరు. ప్రాధేయపడతారు. అలా ప్రాధేయపడే ముందు మాత్రం శర్మ ఇలానే బిర్రబిగుస్తాడు. మరో కొంత ఎక్కువ లాగటానికి.

''మరలా అంటే వీల్లేదు. మీరెళ్లి పని జరిగేటట్టు చూడాలి. డబ్బు చాలా అవసరం ఉంది. ముఖమాటం లేకుండా ఎంతో చెప్పండి. ఇప్పుడే ఇచ్చేస్తా, హిందీ మాష్టారి దగ్గర తీసుకుని.'' అని రామచంద్రం అనగానే శర్మ దిద్దుతున్న పేపర్లు దిద్దటం మానేసి, కట్ట కట్టేసి కొంతసేపు నానుస్తూ, ''మొదటే మీరా పని చేస్తే బాగుండేది వాళ్లని ఒప్పించటం కష్టం. అయినా ప్రయత్నిస్తా ఓ ఇరవై ఇవ్వండి. రామ్మూర్తి బి. ఇడి. అప్‌గ్రేడ్ విషయం కూడా కనుక్కోమని బతిమాలుతున్నాడు. పనిలో పని. రేపు శనివారం వెళ్లి చేయించు కొచ్చేస్తా.'' అన్నాడు.

రామచంద్రానికి నాలుగొందలు పి.ఎఫ్ లోనుకి ఇరవై రూపాయలు కట్నం ఇచ్చుకోవటం కష్టమే అనిపించినా ఆ పరిస్థితుల్లో ఇష్టంగానే భావించాడు మారు మాటాడ కుండా హిందీ మాష్టార్ని అడిగి ఇరవై రూపాయల నోటుని శర్మ చేతిలో ఉంచాడు.

రామచంద్రానికిలాటి విషయాలు బొత్తిగా నచ్చవు. అయినా ఇది తప్పనిసరి పరిస్థితి. మెరిసే జానకి కళ్లు నిరాశతో వాలిపోరాదు. ఎనిమిదేళ్ల తన సాహచర్యంలో — ఆలోచించి చూస్తే తన వల్ల జానకి ఏం సుఖపడలేదనే చెప్పాలి. లేచిన దగ్గర్నుంచీ తనకీ పిల్లలకీ, అత్తమామలకి ఊడిగం చేసే సరికే జానకికి సరిపోతుంది. మరో సుఖంలేదు. మరో ఆనందంలేదు. వినోదంలేదు. అప్పుడు ఏదో చిరాకుతో తను చిర్రు మంటాడు. ఏదో మిషతో అమ్మ సాధిస్తుంటుంది. పిల్లలు అది కావాలీ, ఇది కావాలీ అని గోల చేస్తుంటారు. వీటన్నిటినీ పాపం జానకే భరించాలి. అయినా వీలయినంతవరకూ ముఖంలో విసుగుదలని కనిపించనివ్వదు. అలాటి జానకి సంవత్సరం క్రితం ఓ రాత్రి తనతో అంది. ''బొత్తిగా బోరుగా ఉంది. ఈ సారి వేసవికి ఎక్కడికయినా తిరిగి వద్దామండీ.'' అని అన్నప్పుడు కళ్లల్లో కనిపించని భయం కనిపించింది. కానీ...గత సంవత్సరం చెల్లెలి పెళ్లి. ఎక్కడి కెళ్లటానికీ వీలులేక పోయింది. ఈ వేసవి కయినా జానకికి కాస్త రిలీఫు కలిగించకపోతే లాభంలేదు. కన్నవారి వల్లా...కట్టుకున్న వారివల్లా కూడా జానకి సుఖానికి నోచుకోలేకపోయింది. కట్నం విషయంలో పేచీ వచ్చి

మామగారికీ తనతండ్రికీ పెద్ద జట్టీయే జరిగింది తరువాత నెలరోజుల్లో వాళ్ళిస్తామన్న డబ్బు నాన్న ముఖాన కొట్టినట్టే కొట్టి వెళ్ళిపోయారు. అక్కణ్ణించి తనని కాకపోయినా, జానకినయినా వాళ్ళో పండుగకీ పిలవలేదు తొలి కాన్పుకి తీసు కెళ్ళటానికి వాళ్ళొచ్చినా జానకి పౌరుషంతో వెళ్ల టానికంగీకరించ లేదు. "తండ్రికి డబ్బు మిగిల్చేందుకు నంగనాచి ఇన్ని వేషాలేస్తోంది." అని తన తల్లీ తండ్రీ సూటిపోటి మాటలన్నారు. వాటన్నిటినీ ఓర్మితో దిగ మింగుకొని రగులుతున్న మంటన్ని గుండెల్లోనే చల్లార్చుకుని ఆ రాత్రి తన అక్కున చేరి వెక్కివెక్కి ఏడ్చేసింది జానకి. ఆ విషయం తల్చుకుంటే ఇప్పటికీ రామచంద్రానికి గుండె తరుక్కుపోతుంది.

వెనకటికో వెర్రిబాగులాడు దరిద్రాన్ని భరించలేక అప్పుకోసం ఓ ధనవంతుని దగ్గర కెళ్ళాట్ట. ఆ ధనిక మహాశయుతన్ని జోక్ చేసాడట 'సముద్రంలో రత్నాలూ...ముత్యాలూ ఉంటాయి పోయి తెచ్చుకో. అమ్ముకో.' అని అనటమే తడవుగా మరోఆలోచన లేకుండా సముద్రానికి ఎరుగెత్తాట్ట. పెద్ద కెరటం వస్తే కళ్ళు మూసుకుని కూర్చుండి పోయాడట. అతడి ఉద్దేశ్యం ఏమంటే సముద్రంలో రత్నాలూ.. ముత్యాలూ కుప్పలుగా ఉంటాయని వాటిని తెచ్చుకొని పెద్ద వ్యాపారం చేసి గొప్ప ధనికుడయిపోవాలని. తీరా కెరటం లోపలికీడ్చేస్తుంటే రత్నాలూ ముత్యాలూ ఊసే మరచిపోయి, కాళ్ళూ చేతులూ గిలగిలా తన్నుకుని ఒడ్డున పడేదెలాగా అని ఆలోచించాడట.

రామచంద్రానికీ కథ చాలా చిన్నతనంలోనే తాత చెప్పగా తెలుసు. ఇప్పుడనుకుంటాడు రామచంద్రం. ఆ వెర్రిబాగులవాడూ తనలాటి వాడేనని.

ఎందుకంటే —

పదిహేనేళ్ళ వయస్సులో రామచంద్రానికి జీవితం చాలా అందంగా విరిసిన హరివిల్లులా కనిపించేది. భవిష్యత్తు బంగారంలా కనిపించేది. కలలు కమ్మగా వచ్చేవి.

కాని —

పదిహేనో సంవత్సరంలోనే తన ఇరుకు జీవితంలో సమస్యల గోడలకి గుద్దుకుని నెత్తి బొడిపి కట్టినప్పుడు వాస్తవం గుర్తుకొచ్చింది. అప్పుడే డాక్టరు కోర్సు చదవాలన్న తన ఉబలాటాన్ని పరిస్థితులు అణిచేసి టీచరు ట్రయినింగ్‌లోనికి విరిచికట్టి తోసేసాయి. అప్పుడే రామచంద్రానికి తొలిసారిగా జీవితంమీద విరక్తి పుట్టింది. రాత్రుళ్ళు కొన్నాళ్ళు — నిద్రపోయేముందు ఎవరికీ తెలియ కుండా చాలాసేపు ఏడ్చేవాడు. అప్పుడే ఓ రాత్రి తనని గుర్తించిన మిత్రుడు తనని చాలాసేపు ఓదార్చి వేదాంతిలాగా మధ్యతరగతి బ్రతుకుల్లో వాస్తవాల్ని బోధించాడ. అక్కడితో మనసు కుదుటపరుచుకున్నాడు. మనసులో కోరిక బలవంతంగా నరికేసుకున్నాడు. అప్పుడే రామచంద్రం తొలిసారిగా 'ఆత్మహత్య' చేసుకొన్నాడు.

ఉద్యోగంలో చేరిన్నుంచీ రామచంద్రం నెత్తిన బోలెడు బరువు పడింది. తన సర్వీసులో ఒక కూతురికి మాత్రమే పెళ్ళి చెయ్యగలిగిన తండ్రి ఇద్దరు కూతుళ్ళ పెళ్ళికెదిగి కూర్చునేసరికి తను రిటయిరయి కూర్చున్నాడు. అయినవాళ్ళెవరూ ఆ పరిస్థితుల్లో 'ఈ కుటుంబాన్నంతా ఎలా సాక్కొస్తావు ?' అని సానుభూతికయినా అనలేదు. అప్పటికి రామచంద్రానికి పెళ్ళి వయసు దాటిపోయే టైం వచ్చేసింది. అయినా రామచంద్రం డిగ్రీలు చదువుతున్న తమ్ముళ్ళిద్దరి చదువు పూర్తయితే కాని పెళ్ళి చేసుకోదలచుకోలేదు. తరువాత ఒక తమ్ముడు తనలాగే టీచరయినా, మరో తమ్ముడు అత్తవారు కాస్త గట్టివారవటంవల్ల మంచి ఉద్యోగమే సంపాయించాడు.

ఎటొచ్చీ రామచంద్రానికే అనుకున్నదేదీ అను కున్నట్లు జరగలేదు. తన మెడిసిన్ చదవాలన్న కోరికని వివరించి మేనమామ సహాయాన్ని అర్థిస్తే తన దగ్గర బాగా డబ్బుండీ పైసా లేదన్నాడు. అప్పుడే మేనమామ కూతుర్నెట్టి పరిస్థితుల్లోనూ చేసుకోకూడదని నిర్ణయించేసుకున్నాడు. కాని తన మీద మనసు పడిన మేనమామ కూతురు జానకిని కన్నీటితో చూడలేకపోయాడు. కరిగిపోయాడు. నిర్ణయం మార్చేసుకున్నాడు. పంతాలతో ఆడపిల్ల జీవితాన్ని నరకం చెయ్య కూడదనుకున్నాడు.

మేనమామ తన కూతుర్ని చేసుకోమని అడగ టానికొచ్చినపుడు రామచంద్రానికీ, తండ్రికీ చాలా సేపు ఘర్షణ జరిగింది. ఆరువేలకి పైసా కట్నం తక్కువ చేస్తే తనీ పెళ్ళిజరగనివ్వనన్నాడు తండ్రి పైసా కట్నమే వద్దని రామచంద్రం. చివరిగా తండ్రి తన మెడలో మెత్తని ఉరి బిగించి సాధించాడు "సరే. నీ ఇష్టమే కానీ! పైసా కట్నం నాకవసరంలేదు సుఖపడాల్సిందీ...అను భవించాల్సిందీ నువ్వు. నేను కాదన్ను. పెళ్ళి సాంప్రదాయంగా జరగాలి పెళ్ళి ఖర్చులకయినా కనీసం రెండు వేలు కావాలి పెళ్ళిళ్లకిద్దరు చెల్లెళ్ళు ఎదిగి ఉన్నారు. ఒక్కర్తి పెళ్ళికయినా నీ కట్నం కావాలి. కానీ — నువ్వు కట్నం పుచ్చు కోవు. అందుమంచి దాని పెళ్ళి ఆగకూడదు. దానికి పెళ్ళి జరగాలి. జరగాలంటే నాలుగు వేలు కావాలి. నా దగ్గరలేదు. అందుమంచొరే అబ్బీ! నువ్వేం చేస్తావో నాకు తెలీదు. నీ పెళ్ళి ఖర్చులకీ, దానికి కట్నానికి ఆరు వేలు కావాలి. ఎక్కడ తెస్తావో మరి. నెలరోజుల్లో నా చేతిలో పెట్టాలి. అంతవరకూ నీ పెళ్ళి జరగదు. నువ్వేదేనా తొందర పడితే నా శవం చూస్తావు." అని చర్రున లేచిపోయాడు. రామచంద్రంకి బుర్ర తిరిగి పోయింది గొంతులో వెలంకాయ పడింది. నాలుక తడారి పోయింది. అప్పుడే అతని ఆదర్శం హరించుకొని పోయింది. ఆరువేలు కట్నానికి మేనమామకి అమ్ముడు పోటానికి గంగిగోవులా తండ్రి ముందు తలూపాడు. మనసులో కుమిలి పోయాడు. రహస్యంగా బావురుమన్నాడు. పెళ్ళిలో మూడువేలే ఇచ్చి మూడువేలు అరువు పెట్టాడు మేనమామ. తండ్రి తనని పీటల మీదనుంచి లేచి పొమ్మన్నాడు. కేకలేసాడు. అప్పుడు జానకికళ్ళలోకి చూసాడు. అక్కడ కన్నీటి కొలకులు కనిపించాయి. వాటిలో తన రూపం కనుపించింది. తనకీ మనసు ముద్దయి పోయింది. కన్నీరు సుళ్ళు తిరిగింది. కన్నీరు చెక్కిళ్ళమీదకి జారుతుంటే అభ్యర్థనగా చూసి జానకి తలదించుకుంది తండ్రి మళ్ళీ కేక లేసాడు. రామచంద్రం లేవలేదు. అలా జరగటానికి వీలులేదన్నాడు. జానకి మెళ్ళో మూడు ముళ్ళూ వేసేసాడు. అయినా తండ్రికీ మేనమామకీ కొట్టు కున్నంత తగాదా అయింది. నెలరోజుల తరువాత మిగిలిన మూడువేలూ ఇవ్వటానికి మేనమామ ఒప్పుకున్నాడు పెద్దల ముందు

ఇన్ని కష్టాల్లో రామచంద్రం భార్యనెలా సుఖపెట్టగలనని మొదట భయపడ్డాడు. కాని — జానకి కాపురానికొచ్చిన నెలరోజుల్లో ఆ భయం పూర్తిగా పోయింది.

ఇద్దరు తమ్ముళ్ళు ఫీజులు కట్టాలని ఒకేసారి వచ్చారు. రామచంద్రానికి నెత్తిమీద తాటిపండు పడినట్లయింది. తన కట్నం డబ్బులు తండ్రి దగ్గరున్నాయి. ఫీజు కట్టడానికి డబ్బుల్లేవని మూడొందలడిగాడు. తండ్రినుంచి వచ్చిన జవాబు రామచంద్రాన్ని చాలా గాయపరిచింది "అవి చెల్లెలి పెళ్ళికోసం దాచాను. వాట్ని తియ్యను. ఎక్కడో అప్పు చెయ్యి. తరువాత తీర్చుకోవచ్చు" ఒక్కొక్క మాటా అని, "నిన్ను ప్రస్తుతానికి బాధపెట్టే విధంగా నా మాట కనిపించొచ్చు. కాని నిన్నింకా బాధించకూడదనే ఆ డబ్బు తియ్యదలచుకోలేదు. ఇప్పుడా డబ్బు తీస్తే మళ్ళీ వెయ్యలేం." అని వెళ్ళిపోయాడు తండ్రి తండ్రి మాటలు చాలాసేపు మననం చేసుకున్న రామచంద్రానికీ దానిలో ఏదో కొంత నిజం లేకపోలేదనిపించింది. ఎక్కడయినా అప్పు తేవాలన్నా కష్టమే. అప్పటికే చేసిన అయిదొందలకి వడ్డీలు కట్టేసరికి సరిపోతోంది. ఆలోచిస్తుంటే జానకి వచ్చింది. ఏమిటలా ఉన్నారని ప్రశ్నించింది. చెప్పదలచుకోలేదు రామచంద్రం ఊరుకోదలచుకో లేదు జానకి. చెప్పక తప్పలేదు రామచంద్రానికి. విన్నాక కొంతసేపు తలదించుకుంది జానకి తరువాత అంది "ఏంటి చెయ్యదలచుకున్నారు ?" అని. "అప్పు" నిర్లిప్తంగా అన్నాడు రామచంద్రం. "వద్దు" జానకి అంది. "మరి ?" జానకి నుండి ఎలాటి సమాధానం వస్తుందోనని ఎదురు చూస్తుండగా, "నేనిస్తా" అంది "నీకెక్కడిది?" ఆశ్చర్యంగా కళ్ళు పెద్దవిగాచేస్తూ అన్నాడు. లేచి వెళ్ళి సూట్‌కేస్ తెరచి, "ఇదిగో. ఇదెక్కడో ఉంచి డబ్బు తెచ్చి ఫీజు కట్టండి" అని గొలుసు అందించింది. రామచంద్రానికి మనసు నీరై కళ్లలోంచి ప్రవహించింది. "జానీ... వద్దు... వద్దు... నేనెక్కడో అప్పుచేస్తా. ఇది మీవాళ్ళిచ్చింది నేనెలాగూ చేయించలేను. దాన్ని పాడుచేసుకోకు ఈ ఇంట్లో నువ్వు ఇలానే ఉంటే బ్రతకలేవు." ఏంటంటున్నాడో తెలియకపోయినా రామచంద్రం నోటినుండి ఆ మాటలొచ్చాయి. "తప్పు. అలా అనకండి నే చెప్పినట్టు చెయ్యండి." అని గొలుసు మళ్ళీ చేతిలో పెట్టేసింది. రామచంద్రం గొలుసందుకుని జేబులో ఉంచుకున్నాడు. "చాలు. నాకీ జీవితానికింకేం అక్కర్లేదు. నన్నర్థం చేసుకునే భార్య నాకుంది. చాలు." ఉన్మాదిలాగా అంటూ

అయినవాళ్లు

జానకిని గట్టిగా కౌగిట్లో బంధించేసాడు. కన్నీటితో జానకిని తడిపేసాడు.

"ఏంటిది? మరీ ఇంత బేలగా అయిపోతారేం?" చిన్న పిల్లాణ్ణి ఊరడించినట్లు జానకి రామచంద్రానికి కళ్లు తుడిచింది

ఆ తరువాత రామచంద్రం పెద్ద తమ్ముడు బి ఇడి అయి ఉద్యోగంలో చేరాడు చిన్నవాడు రౌర్కెలా స్టీలుప్లాంటులో మంచి ఉద్యోగం సంపాదించాడు అత్తగారి చలవతో. వాళ్లకి పెళ్లిళ్ళు చేసేముందు తండ్రి ముగ్గురు కొడుకుల్నీ సమావేశ పరిచాడు. "చూడండబ్బాయిలూ! నేను గొప్పగాచెప్ప కూడదుగాని... పెద్దవాడికి నావల్లా .. మీవల్లా... కూడా నేనే చాలా ఇబ్బందులు పెట్టేసాను. నాకు తెలిసి కొంత, తెలియక కొంత నావల్ల వాడికి అపకారం కాకపోయినా, కష్టం మాత్రం కలిగించాను. మీరింతవాళ్లయ్యారంటే దానికి వాడి మంచితనమే కారణం. అందునుంచి మీకెలాగూ కట్నం వస్తుంది కాబట్టి తలో వెయ్యి వాడికివ్వండి. అది న్యాయం. వాడిప్పుడయినా హాస్త హాయిగా ఉంటాడు. వాడూ పిల్లలుగలవాడు." అన్నాడు. రామచంద్రానికి ఆశ్చర్యం వేసింది. ఇద్దరు తమ్ముళ్లూ కొంతసేపు మౌనం వహించారు. చిన్నవాడు తలూపాడు. పెద్దవాడు "నా కట్నంతో స్కూటరు కొనుక్కోవాలనుకుంటున్నాను అన్నయ్య బాకీని తరువాత తీరుస్తాను" అన్నాడు. రామచంద్రం మనస్సు చివుక్కుమంది. "నేనింత వరకూ వీళ్లనుంచేం ఫలాపేక్ష చెయ్యలేదే? నేనప్పగా పెట్టాననుకుంటున్నాడా? ఛీఛీ...తమ్ముడెంత హీనంగా ఆలోచిస్తున్నాడు?" అనుకుంటుండగా జానకి పిలిచింది.

"చూడండి! మీ నాన్నగారి నిర్ణయం ఏం బాగులేదు. వాళ్ల కట్నాల డబ్బు మనకెందుకు? మనకుంటే తింటాం. లేకపోతే లేదు. మీరా డబ్బు పుచ్చుకుంటే మాత్రం నేనొప్పుకోను" చివరి మాటలంటున్నప్పుడు జానకి గొంతులో అంతకు ముందులేని కఠినత్వం కనిపించింది తన కంటే చాలా విషయాల్లో జానకి బాగా ఆలోచించగలదని రామచంద్రానికి నమ్మకం. అందుకని జానకి చెప్పిన మాటలే తండ్రితో అన్నాడు. ఆ చెప్పినపుడు తనలో నిరాశను వాళ్లకు కనిపించనివ్వలేదు. "నాన్నా! నేను వాళ్లకి చేసిందేం లేదు. మీరు వాళ్ల కట్నం డబ్బుని నాకిమ్మని చెప్పటం నాకూ... జానకికీ కూడా నచ్చలేదు. వాళ్లు హాయిగా సుఖంగా ఉండాలి. అదే నాక్కావాలి. మీక్కూడా ఇదే చెప్తున్నాను. వాళ్లు చదువుకుంటున్నరోజుల్లో వాళ్లకి మంచిబట్టలయినా కుట్టించ లేకపోయాను. నా పరిస్థితలాగేడిసింది. నా వల్ల మీకేదేనాకష్టం కలిగితే అన్యథాభావించకండి" అన్నాడు.

రామచంద్రం మాటలకి తమ్ముళ్లిద్దరూ "ఫరవాలేదన్నయ్యా!" అన్నారు. తండ్రి చర్రున లేచెళ్లిపోయాడు. 'అతనిదో వింత ప్రవృత్తి!' మనసులో అనుకున్నాడు రామచంద్రం. తమ్ముళ్లిద్దరూ ఉద్యోగంలో చేరి చాలా కాలం అయినా రామచంద్రానికి గాని, జానకికిగాని, పిల్లలకిగాని ఓ గుడ్డముక్కయినా తియ్యలేదు వాళ్లు. తియ్యలేదని జానకిగాని, రామచంద్రంకాని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు కూడా. పెద్ద వాడుత్తరం కూడా వ్రాయడు చిన్నవాడు మాత్రం అప్పుడప్పుడు సెలవలకోసారి వదినని పిల్లల్ని తీసుకురమ్మని వ్రాస్తుంటాడు అందుకే జానకి సంవత్సరం నుంచి, "రౌర్కెలాలో ఓ వేసవి గడుపుదాం" అని ఉబలాటపడుతుంటే కాదనలేకపోయాడు రామచంద్రం.

* * *

శర్మవల్ల లోను గ్రాంటయి నాల్గొందలూ అందుకుని వేసవి సెలవలివ్వగానే రౌర్కెలా బయలుదేరారు రామచంద్రం, భార్యా, పిల్లలూ. తమ్ముడు, మరొకరు కలసి కారు కొనుక్కున్నారు కాని స్టేషన్‌కి కారు తీసుకుని రాలేదు. అందుకు మాత్రం కొంచెం బాధపడ్డాడు. తమ్ముడింటినిండా అందమైన సోఫాలూ, గాడ్రేజ్ బీరువాలూ, ఫర్నీచరు బోలెడుంది జానకి తనతో చెప్పకపోయినా వాటిమీద జానకి పడిన మోజుని ఆమె కళ్లు చెప్పాయి రామచంద్రానికి కాని దానిని గుర్తించనట్లే ఊరుకున్నాడు తన పరిస్థితి అలాటిది మూడు రోజులు దాటిన దగ్గర్నుంచీ మరదలు తన పిల్లల్ని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు కసురుకోవటమో 'ఏబ్రాసి వెధవలు' అని అనటమో జానకి గుర్తించింది సహించలేకపోయింది తనే ముందుగా జాగ్రత్తపడింది అక్కణ్ణించి... పిల్లలు సోఫాలూ, బీరువాలూ ముట్టుకోకుండా. ఒకసారి ఆఫీసు నుండి వస్తూనే తమ్ముడు మరదల్ని గాబరాచేస్తూ, "ఏయ్... ఈరోజు 'హమ్ కిసీసే కం నహీ' ఆఖ్రోజు. అర్జంటుగా బయల్దేరు." అన్నాడు. "ఇంకా వంట కాలేదండీ!" రాగాలు తీసింది భార్యామణి. "వదినా ప్లీజ్! ఈ పూటకి వండేయరూ? మీ వంట తిని చాలా రోజులయింది ఇదిగో... మా వదినగారెంత బాగా వండుతారో తెలుసా? నీ వంట తినలేకపోతున్నాంగానీ... ఆ రోజుల్లో నేను కమ్మగా తినేవాణ్ణి హాయిగా. మరా రోజులు రావు." అని అన్నాడు.

"పోనీలేమ్మా నువ్వెళ్లు, నేనొండుతాలే" అని జానకి అనగానే తుర్రున పారిపోయిందామె. క్షణంలో తయారయింది. ఇద్దరూ కారులో పిక్చరు కెళ్లిపోయారు. జానకి వంట చేస్తోంది. వాలుకుర్చీలో చారబడి జానకినే చూస్తున్న రామచంద్రం మనస్సు చెప్పరాని వేదనను అనుభవించింది. "తమ్ముడెంత తెలివైనవాడు? ఇంటికొచ్చిన వదినని సినిమాకైనా బయల్దేరమనలేదు. కనీసం పిల్లల్ని కూడా. వాడూ భార్య వంటని జానకి కింత గమ్మత్తుగా అప్పచెప్పేసారు? నిజం. వీళ్లంతా తెలివయినవాళ్లే. తనూ... జానకే తెలివితక్కువవాళ్లు" అని అనుకుని మెల్లగా లేచివచ్చి "జానీ! నీదీ నాదీ ఒకటే జాతకం జానీ... మనమెక్కడికెళ్లినా మనం కష్టపడాల్సిందే తప్ప, మనని సుఖపెట్టేవాళ్లే లేరు. చూసావా? తమ్ముడెంత గమ్మత్తుగా వంట నీకప్పచెప్పేసాడో?" అన్నాడు రామచంద్రం. "మిమ్మల్ని రమ్మంటాడనుకున్నాను" అంటకన్నా మరేం అనలేదు జానకి ఆ మర్నాడు పర్మిషన్ తీసుకోమని రౌర్కెలా స్టీలుప్లాంటు పూర్తిగా భార్యా పిల్లలతో చూసాడు రామచంద్రం. మరో రోజుండి బయల్దేరిపోయారు. వెళ్లిపోతాం అని చెప్పినప్పుడు "సెలవులయిపోయాయా?" అన్నాడు తమ్ముడు "లేదు బాబూ! ఇంకా మా చెల్లెలి దగ్గరకెళ్లి ఇంటికి పోవాలి ఆవకాయ పెట్టుకోవాలి." జానకి తెలివిగా చెప్పింది. వచ్చేస్తున్నప్పుడు జానకి మరిది కొడుకు చేతిలో పది రూపాయలు పెట్టింది. వాళ్లకే సిగ్గొచ్చినట్లు, ట్రైన్ టిక్కెట్లు తీసేముందు "అన్నయ్యా! డబ్బేమన్నా కావాలా?" అన్నాడు రామచంద్రంతో అతని తమ్ముడు. 'అబ్బే వద్దురా!' అన్నాడు రామచంద్రం. అంతే! ఆఫీసుకు టయిమయిందంటూ వెళ్లిపోయాడు. ట్రైన్‌లో ఏదో ఆలోచిస్తోంది జానకి. జానకినే చూస్తున్నాడు రామచంద్రం. ఎప్పటికీ ఏం మాటాడలేదు రామచంద్రమే అన్నాడు. "జానకీ! రమణగాడి గురించి నువ్వేం అనుకున్నావ్?" అని. "రెక్కలొచ్చిన పక్షి" అన్న జానకిలో గంభీరతకి నోట మాట రాలేదు రామచంద్రానికి. కొంతసేపు మాటాడ లేకపోయాడు. "నాకు తగిన భార్యవు జానకీ నువ్వు" అన్నాడు. "సరళ దగ్గర కెళ్దాం అంటావా?" అన్నాడు మళ్లీ.

"ఓసారెళ్లొచ్చేద్దాం. చాల రోజులుగా రమ్మని గోల చేస్తోంది" అంది జానకి. "నీ ఇష్టం" అన్నాడు. తరువాత పార్వతీపురంలో దిగేసరికి 12 గంటలయింది బస్సుస్టాండు కొచ్చి 'వీరఘట్టాం' కెళ్లే బస్సులేమన్నా ఉంటాయాని ఖోగట్టా చేస్తే ప్రతి అరగంటకీ ఉందన్నారు. పిల్లలాకలేస్తోందని గోల చేస్తున్నారు. జానకిని భోజనం చెయ్యమంటే ఆకల్లేదంది. రామచంద్రానికీ పెద్దగా ఆకలెయ్యలేదు. దగ్గరే ఉన్నహోటల్లో పిల్లలకి భోజనాలు చేయించి వచ్చేసరికి వీరఘట్టాం వెళ్లే బస్సు సిద్ధంగా ఉంది. ఆదరా బాదరా సామాన్లు సర్దుకొని బస్సెక్కారు. బస్సు వీరఘట్టం చేరుకునేసరికి రెండున్నర దాటిపోయింది. ఎండ మండిపోతోంది. పిల్లలు దాహం దాహం అంటూ గోల చేసేస్తున్నారు. బస్సు దిగి ఇంటి కెళ్లే సరికి సరళ ఒక్కసారిగా చిన్నపిల్లలా వచ్చి "అక్క వచ్చింది. అక్కొచ్చింది" అంటూ జానకిని రెండు చేతులతో చుట్టేసి "బావా! ఇన్నాళ్లకా దయ కలిగింది?" అంది. రామచంద్రానికి మనసు నిండా ఆనందం ఆవరించేసింది. "ఏం చేయనమ్మా! ఎప్పుడూ ఏదో చికాకులొస్తునే ఉన్నాయ్" అన్నాడు. ఆ సాయంకాలం సరళ మొగుడొచ్చాడు. పెద్దగా పలకరించలేదు సరళ వాళ్లాయన లేనప్పుడు మెల్లగా, "ఏంఅనుకోకు బావా! ఆయనతత్త్వమే అంత" అంటే సరేనని సరిపుచ్చుకున్నా మనసులో మారుమూల అసంతృప్తి కదలక మానలేదు.

మూడురోజుల తరువాత ఓ రాత్రి నిశ్శబ్దంగా ఉన్నప్పుడు సరళ అత్తగారు సరళతో అంటోంది; "సరళా! మీ అక్కావాళ్ళు ఎన్నాళ్ళుంటారు? యిలా దండులాగా వచ్చేస్తే ఎలాగౌతుంది? వాళ్ళకామాత్రం ఆలోచన వుండనక్కర్లా? మరో రెండ్రోజులు చూడు. చూసి చెప్పేయ్ ... మనకే

అయినవాళ్లు

పరిస్థితి బాగులేదని.'' అన్న మాటలు జానకీ, రామచంద్రం కూడా విన్నారు. విని చలనంలేని మనుషుల్లా వుండిపోయారు. కొంతసేపయినాక జానకే అంది. ''ఏమండీ! రేప్పొద్దున్న బయల్దేరి పోదామండీ. మన కిళ్లూ... వాకిళ్లూ లేవనో... తిండిలేకనో వచ్చాం అనుకుంటున్నారేమో ... వీళ్లంతా. ఛీ... ఛీ... సభ్యతలేని మనుషులు. ఈసారి చచ్చినా ఇంట్లోంచి కదల్ను. నానుంచి మిమ్మల్ని కష్టపెట్టేసానవసరంగా. ఎలానూ వచ్చేసాం. కాబట్టి రేపోసారి తోటపల్లి దేవుణ్ణి దర్శించుకునిపోదాం. మీకు నమ్మకంలేదుకాని, నాకోసం రండి వెళ్దాం కోవెలకి'' అంది జానకి. జానకి మనసెంత కష్టపడిందో ఆ మాటవల్ల ఊహించుకోగలిగాడు రామచంద్రం. 'అలాగే' అన్నాడు. మరునాడు నాలుగ్గంటలకే జానకి రామచంద్రాన్ని లేపేసి పిల్లలకి స్నానాలు చేయించేసి ప్రయాణానికి సిద్ధమయిపోయింది. సరళ ఒక్కపూట ఉండమని కన్నీరు ఒంచుకున్నా జానకి ఉండకపోవటం రామచంద్రానికి ఆశ్చర్యం వేసింది. అయినా ఏం మాటాడలేదు. తోటపల్లిలో దిగి శ్రీనివాసుణ్ణి దర్శించి సత్యం మెట్లమీద కూర్చుని కొబ్బరికాయ కొడుతుంటే జానకి అంది. ''ఏమండీ! ఈ నాలుగొందలూ ఉంటే హాయిగా మరో ఖర్చు గట్టెక్కును. మరెప్పుడూ అయినవాళ్ల దగ్గరకంటూ వెళ్లరాదు సుమండీ!'' అంటుంటే ''అలాగే'' అంటూ కొబ్బరికాయ ముక్కని ఒలుస్తున్నాడు. ఇంతలో ''ఓహో! చంద్రం అన్నయ్యా!'' అంటూ తమదగ్గరకెవరో దంపతులు రావటంతో కళ్లెత్తి ఆశ్చర్యంగా చూసింది జానకి.

''హల్లో! సీతా...ఎక్కడ? ఎక్కణ్ణించిలా?'' అన్నాడు కొబ్బరికాయముక్కని పట్టుకొని. ఇదంతా చూస్తూ ఆశ్చర్యపోతున్న జానకిని ''ఒదినా! నా గురించి మా చంద్రం ఎప్పుడూ చెప్పనేలేదా? అవున్లే. ఎందుకు చెపుతాడు? పెద్దవాడయిపోయాడుగా! అన్నట్టు... చెప్పటం మర్చిపోయాను... వీరు మీ అన్నయ్య. పేరు మురళీకృష్ణ. ఇతనిగురించే నేను చెప్తుంటాను. చంద్రం అన్నయ్యని నా క్లోజ్ ఫ్రెండు. ఇప్పుడుత్తరం అయినా వ్రాయని రాయని భాస్కరుడు.'' అని అంతలోనే భర్తవేపు తిరిగి పరిచయం చేస్తున్న సీతని చూచి ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయింది జానకి. అందరూ నవ్వారు సీత మాటలకి.

''జానకీ! ఇదిగో. ఈవిడే సీత. నా పెళ్లికి రాలేదులే. అందుకే నీకు తెలియదు.'' అని ఇంకా రామచంద్రం అంటూండగానే ''సాధించేసావ్‌గా! నా పెళ్లికి రాకుండా. మేం పార్వతీపురంలో ఉంటున్నామన్న విషయమే గుర్తులేదా?'' అని సీత అన్నంతవరకూ రామచంద్రానికా విషయం గుర్తురాలేదు. ''సారీ. సీతా! నిజంగా నాకు గుర్తులేదు. ఏంటో... చాలా చిరాకెత్తిపోయా. మొన్న పార్వతీపురంలో దిగాంకూడా.'' ఎపాలజీ చెప్పుకుంటున్నట్లు అన్నాడు.

''సర్లే. మీ అన్నయ్యని సాధించాలంటే అలా రోడ్డుమీదకి తీసుకుపోయి నిలబెట్టి సాధించుకో. నేనూ మా చెల్లీ పోతాం. పదమ్మా.'' అన్నాడు మురళీకృష్ణ.

''అబ్బ. మీ చెల్లెమ్మ కందిపోతుందనా?'' అని ''పదండి. బస్సొచ్చేస్తోంది.'' అని, ''ఇంకోసారి వస్తామండీ ప్లీజ్. పిల్లలు...'' అని జానకి ఇంకేమో అనబోతుంటే ''వీల్లేదు. ముందు పదండి'' భార్యాభర్తలిద్దరూ కసిరినట్టుగా అని బస్సుకోసం పరుగెత్తారు. ఇంటికెళ్లాక సీత చేసిన ఆర్భాటం మండిపోతున్న హృదయానికి చల్లని మందులా అనిపించింది. మురళీ రామచంద్రం కబుర్లలో పడిపోయారు. సీత వాళ్ల హైస్కూలునాటి కబుర్లు చెపుతోంది జానకితో. అన్నీ వింటూ కళ్లప్పగించి ఉండిపోయింది జానకి. సీతావాళ్లూ కాస్త డబ్బున్న వాళ్లకున్న అన్ని హంగులతో వున్నారు. కానీ వాళ్లలో వెదికి చూసినా ఎక్కడా గర్వం కనిపించలేదు. చెప్పలేని ఆప్యాయతా ... అభిమానం మాత్రం కన్పిస్తోంది. ఒక్కసారి తమవాళ్లంతా వికృతరూపాల్తో కనిపించినట్లయింది. సీత ఏమిటో మాటాడుతోంది. సీత జానకి ఆఖరి కొడుకుని ఒళ్లో కూర్చోపెట్టుకుని అన్నం తినిపిస్తోంది. ''ఎప్పట్నించో రావాలనుకుంటున్నాం. ఈయనకి సెలవు కుదరటంలేదు. దసరా సెలవలకొస్తాం లెండి'' అంటోంది. అని ఏదో ఆలోచిస్తోన్న జానకిని చూసి ''ఏమిటీ! అలా కూర్చుండిపోయారు? ఏంటాలోచిస్తున్నారు?'' అనటంతో సిగ్గుపడిపోయి ''అబ్బే, రాత్రి సరిగా నిద్రలేదు. కళ్లమీద నిద్ర ముంచుకొచ్చేస్తోంది.'' అనగానే ''సారీ! పిల్లల భోజనాలవగానే మంచాలేసేస్తా. హాయిగా పడుకుందురుగాని. సాయంకాలం కబుర్లు చెప్పుకుందాం.'' అనేసరికి జానకికి మరీ సిగ్గనిపించి ''అబ్బే, ఫరవాలేదండీ! అదేమిటి? నే తినిపిస్తాలెండి,'' అంటున్నా వినిపించుకోక ''ఫరవాలేదు. మీ ఇంటికొస్తాంలెండి. అప్పుడు మేం దర్జాగా కూర్చుంటాం. మీరు సేవలు చేదురుగాని.'' అని అంటున్న సీతను దగ్గరకు తీసుకోవాలనిపించింది జానకికి. ఆ మర్నాడు రామచంద్రం బయల్దేరి పోతుంటే మురళీకృష్ణ, సీత ఒప్పుకోలేదు. ''పదిరోజులవరకూ మాటాడటానికి వీల్లేదు. ఆ తరువాత మీ ఇష్టంవున్నన్నాళ్లు వుండొచ్చు. లేదా వెళ్లొచ్చు.'' అని కదలనివ్వలేదు. వారంరోజులు దాటాక అతి ప్రయాసమీదకాని వాళ్లు ప్రయాణానికి ఒప్పుకోలేదు. బయల్దేరిపోయే ముందు రోజు మురళీకృష్ణ పిల్లల్ని బజారుకు తీసుకెళ్లి వాళ్లకు ఆటవస్తువుల్ని కొనిచ్చాడు. బయల్దేరిపోతుంటే సీత జానకి చేతులో పళ్లూ, రవికెలగుడ్డనీ వుంచింది. రామచంద్రానికి తమ్ముళ్ళు గుర్తొచ్చారు. జానకి రామచంద్రం కళ్ళలోకి చూసింది.

''తీసుకో వదినా! మా అన్నయ్యేమన్నా అంటే నేను బ్రతకనిస్తాననుకున్నావేమిటి?'' అంది సీత.

''ఇలాగే ఛస్తున్నానండీ, మీ చెల్లాయిని కట్టుకున్నదగ్గర్నుంచీ. బ్రహ్మరాక్షసి.'' అని మురళీకృష్ణ అంటుంటే ఫకాలున నవ్వాడు రామచంద్రం. జానకి సీత చుట్టూ చేయివేసి ''మా ఇంటికొస్తారుగా!'' అంది. ''మీలా మేం చెయ్యలేకపోయినా అభిమానంకి లోటుచెయ్యం.'' అనబోయే మాటలు గొంతులోనే వుండిపోయాయి జానకికి.

''తప్పకుండానమ్మా!'' అన్నాడు మురళి.

రామచంద్రానికి జానకికీ మనసునిండా వెన్నెల విరిసింది.

(నాకున్న కొద్దిపాటి మంచి మిత్రులకు ఈ కథ —రచయిత)

పాకిస్తాన్ సినిమా

[32వ పేజీ తరువాయి]

1978లో విడుదలయినప్పటికీ ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఇంతకుముందెన్నడూ ఎరుగని సంక్షోభాన్ని పరిశ్రమ ఎదుర్కొంటున్నదని చలనచిత్ర పరిశ్రమ వర్గాలవారి అభిప్రాయం. ఈ సంక్షోభానికి పరిష్కారమేమీ కనిపించని కారణాన 1979లో లాహోరు స్టూడియోలలో అంత ఎక్కువ పని జరిగేట్టు కనిపించడంలేదు.

చిత్రాలను నిర్మించడానికి నిర్మాతలు జంకుతున్నారు. మరొకచెంప స్టూడియో యజమానులు తమ స్టూడియోలను ఇప్పటికంటే ఎక్కువ లాభసాటిగా ఉపయోగించుకొనే ఉపాయాలను గురించి ఆలోచిస్తున్నారు. మరొకచెంప సినిమాహాల్స్ యజమానులు తమ భవనాలను అమ్మివేసి ఆ డబ్బుతో లాభసాటి వ్యాపారాలు చేయాలని ఆలోచిస్తున్నారు.

ఇంతకూ పాకిస్తాన్‌లో చలనచిత్ర పరిశ్రమ ఎదుర్కొంటున్న సమస్య ఏమిటీ? చిత్రాల నిర్మాణం ఖర్చు చాలా పెరిగిందట. ఆ పెరుగుదలకు తగ్గ లాభాలు రావడంలేదట.

బాలల మొదటి చిత్రం

పాకిస్తాన్‌లో బాలల గురించిన మొదటి చిత్రం ''లాలీపాప్''ను నిర్మించనున్నట్టు దర్శకుడు ఫరీద్ అహమద్ ప్రకటించాడు. బాబ్రా షరీఫ్ ఆ చిత్రంలో స్త్రీ పాత్రను పోషించుతుంది. పాకిస్తాన్‌లో పెంపుడుకుక్కలు నటించే చిత్రాలలో కూడా ఇది మొదటిదవుతుంది. ఈ చిత్రంలో అధికభాగం షూటింగ్ పాకిస్తాన్‌లో జరుగుతుంది. శ్రీలంకలో ఎనిమిదిరోజుల షూటింగ్ కూడా జరుగుతుందట. ['డాన్' పత్రిక సౌజన్యంతో]

వి. ఎస్. అవధాని